

ontkent dat niet, maar bespreekt het ook niet systematisch. Op verschillende plaatsen in zijn boek geeft Heijs staatjes van bijvoorbeeld het percentage Duitsers op het totaal aantal genaturaliseerden. Nergens staat echter een staatje met gegevens over het percentage Duitsers in Nederland dat is genaturaliseerd. Toch is dat in verband met de politieke discussie niet onbelangrijk.

In de laatste jaren is het naturalisatiebeleid gewijzigd. De procedure is vereenvoudigd, aanvragen hoeven niet langer te worden ingediend bij de politie, maar bij de gemeentesecretarie, de voorwaarden zijn openbaar en duidelijk, de behandelingstermijn is verkort, en de eis dat de oorspronkelijke nationaliteit moet worden opgegeven is vervallen. Wat is gebleven is vijfhonderd gulden die moet worden betaald en de halve dag vrij die moet worden genomen om het gemeentehuis te bezoeken. De winst is gering: minder moeite bij verlenging van het paspoort, makkelijkere regeling van reispapieren, stemrecht bij de landelijke verkiezingen. Tijd en geld kunnen op een betere manier worden besteed. Mijn conclusie uit Heijs' beschrijving van twee eeuwen naturalisatiebeleid zou zijn dat naturalisatie weinig te maken heeft met de ontwikkeling van loyaliteitsgevoelens of inburgering. Naturalisatie is niet het sluitstuk van een voltooid integratieproces. Indien de overheid van mening is dat naturalisatie een instrument is om inburgering te bevorderen, zoals het recente beleid lijkt te suggereren, dan zou naturalisatie kosteloos en automatisch na een tienjarig verblijf in Nederland moeten worden toegekend, tenzij de betrokkene daar bezwaar tegen heeft.

Wat Heijs beschrijft is veel spannender dan de titel van het boek doet vermoeden. Ofschoon niet altijd expliciet in zijn betoog, staat het belang van zijn verhaal voor de hedendaagse discussie over inburgering buiten kijf. Bovendien is het boek geen gortdroge opsomming van wetten, maar een helder betoog en, waar het gaat om rechtvaardiging van het beleid, ronduit vermakelijk.

Marlou Schrover

M. van der Beek, *De muntslag ten tijde van koning Willem I. Ontwerp en productie van de Nederlandse munten 1814-1839*, A. A. J. Scheffers, ed. (Een nieuwe vorst, een nieuwe munt I; Utrecht: Het Nederlandse muntmuseum, 1997, 235 blz., ISBN 90 73465 03 6).

Dit boek is het eerste deel van een serie van zes boeken over de geschiedenis van de muntproductie van het Koninkrijk der Nederlanden. Deze serie heeft als titel 'Een nieuwe vorst, een nieuwe munt'. Elk deel van de serie bespreekt de geschiedenis van de munten die zijn geslagen in de regeringsperiode van een van de zes vorsten van het koninkrijk.

De serie is in het bijzonder opgezet om tegemoet te komen aan de groeiende belangstelling voor de vaderlandse muntgeschiedenis en richt zich vooral op (aankomende) muntverzamelaars. Vermeldenswaard is dat er in het Nederlandse Muntmuseum tegelijk met het uitkomen van het boek een expositie is ingericht, getiteld: 'Een nieuwe vorst, een nieuwe munt: de muntslag ten tijde van koning Willem I'. Het is de bedoeling dat ook de andere vijf te verschijnen boeken van de serie vergezeld zullen gaan van een expositie.

Het boek bestaat uit twee delen: het eerste deel bestaat uit tien hoofdstukken, waarin uitvoerig wordt ingegaan op de muntslag in de periode 1814-1839. Veel aandacht gaat uit naar de voor-geschiedenis van de Muntwet van 1816; deze wet is belangrijk geweest voor de muntproductie in de onderhavige periode. De wet werd in 1839 vervangen door een nieuwe muntwet, die een nieuwe periode voor het Nederlandse muntwezen inluidde.

Het eerste deel geeft een goed inzicht in de vaak moeizame totstandkoming van een nieuwe reeks munten; er waren talrijke problemen en tegenslagen te overwinnen. De auteur geeft

hiervan een grondig verslag. Men kan zich afvragen of het geschetste beeld voor de doelgroep niet te detaillistisch is.

Acht bijlagen vormen het tweede deel van het boek. Dit catalogusdeel geeft een beeld van de collectie munten van het Nederlandse Muntmuseum. De belangstelling van muntverzamelaars zal vooral naar dit deel uitgaan. Als bijlagen zijn onder meer opgenomen: de inventaris van het Utrechtse munthuis in november 1818, de lijst van opdrachtgevers voor de productie van de gouden dukaat in 1814, de oplevering van de Nederlandse munten per maand, 1814-1839, het uittreksel uit de verbalen van muntbusopening over de jaren 1814-1838, en de catalogus van de Nederlandse munten uit de periode 1814-1839, behorende tot de monetaire voorbeeldcollectie die wordt beheerd door het Nederlandse Muntmuseum.

Het gebruik van vakjargon is in een boek dat niet alleen de politieke besluitvorming inzake de muntproductie maar ook de daadwerkelijke productie tot onderwerp heeft, niet te vermijden; toch is het tot het noodzakelijke beperkt gebleven. Hoewel de meeste termen in de tekst worden uitgelegd, was een glossarium toch nuttig geweest. Wellicht kan dat nog in deel VI worden opgenomen, evenals een register. Helaas ontbreken een literatuurlijst en een lijst van geraadpleegde archieven. Dat het voorwoord, geschreven door de huidige muntmeester drs. Chr. van Draanen, vermeldt dat de auteur gebruik heeft gemaakt van archieven en collecties die worden beheerd door het Nederlandse Muntmuseum, is onvoldoende compensatie.

Het boek is geschreven in een vlotte verteltrant en is tevens mooi geïllustreerd. De elf tabellen en de grafieken hebben, evenals de illustraties, een duidelijk ondersteunende en verhelderende functie. De auteur is erin geslaagd een vrij complexe materie op een voor de geïnteresseerde leek begrijpelijke wijze te presenteren. Het overigens goed verzorgde boek bevat helaas enkele typografische onzorgvuldigheden, bijvoorbeeld de foutieve afbreking op bladzijde 46 van het woord 'muntmeester-steken' in plaats van 'muntmeesters-teken' en de door de staarten der letters lopende onderstrepinglijnen. Desondanks zal het de muntverzamelaars zeker aanspreken en biedt het een algemene inleiding aan niet numismatisch geschoolden.

Wil H. M. Fries

J. P. de Valk, ed., *Romeinse bescheiden voor de geschiedenis der rooms-katholieke kerk in Nederland 1832-1914. Archiefwijzer van Romeinse archivalia*, I, *Chronologische lijst van documenten*, II, *Archieven, overzichten en indices* (Rijks geschiedkundige publication. Grote serie CCXXX, CCXXXI; Den Haag: Instituut voor Nederlandse geschiedenis, 1996, xlii + 827, 632 blz., ISBN 90 5216 080 5 (I), ISBN 90 5216 081 3 (II)).

Toen J. P. de Valk na het verschijnen van het door P. J. van Kessel verzorgde derde deel van de *Romeins(ch)e bescheiden* (jaren 1795-1813) in 1975 de serie ging voortzetten, heeft het tot 1991 geduurd eer deel IV (jaren 1814-1831) het licht zag. Die lange periode was gerechtvaardigd: er moest naar een nieuwe formule gezocht worden, want de klassiek geannoteerde tekstuitgave kon niet meer vanwege de hoeveelheid materiaal en ook vanwege het probleem van het selectieprincipe. Een andere reden was voorts dat De Valk een beschrijving van de onderzochte archieven en een schets van de institutionele en biografische context wilde geven. Zo kwam er een archiefwijzer in dubbele zin tot stand: enerzijds een chronologisch genummerde lijst van 5448 archiefstukken met een korte aanduiding van de inhoud, anderzijds een gids door de archieven zelf. Slechts vijf jaar daarna heeft De Valk de voortzetting van deel IV kunnen publiceren (formeel niet als deel V). Deel IV had tot 1853 moeten gaan, maar ging niet verder dan 1831; deze inperking wordt nu goedge maakt door tot 1914 door te gaan. De eerste